

När Sverige får en ny regering

DENNA VECKA OM exakt ett år kan en ny regering träda till i Sverige. Det är angeläget att så sker. Förhandlingar inom den nuvarande rödgröna regeringsalliansen handlar regelmässigt alltför mycket om galenskaper, som att i ett land med långa avstånd och gott om kraft extrembeskatta transporter och elektricitet. 2006 har ytterligare tolv socialdemokratiska regeringsår i följd lagts till årtionden vid makten dessförinnan. Det är mer än nog.

Hur orolig ska man då vara för alternativet?

Inte särskilt, vill jag hävda. Saker har hänt som gör att förutsättningarna för denna borgerliga regering är drastiskt annorlunda än för de tidigare.

FÖR DET FÖRSTA bör man komma ihåg att bilden av kris från de tre tidigare omgångarna av borgerligt regerande (1976–79, 1979–82 samt 1991–94) inte innebär att kriserna skapades av dessa regeringar. Förhållandet var det omvända; de tillträdde under ekonomisk kris – Opec I och Opec II samt den egenhändigt skapade svenska finansbubble- och realräntekrisen 1989–92. Rör- lig växelkurs, låg inflation och avreglerad kapitalmarknad gör att en borgerlig regering den här gången rimligtvis får regera under mer ”normala” omständigheter.

FÖR DET ANDRA är betinget inte överväldigande stort. I internationell jämförelse (särskilt med länder som Tyskland och Frankrike) har mycket redan gjorts i Sverige, främst under den betydande reformperioden 1989–94 då statsministrarna hette Carlsson och Bildt. Det nya pensionssystemet är ett viktigt sådant inslag. Vett och betyg i skolan, förmögenhetsskatten bort, betydligt fler poliser på gatorna, bättre kontroll av utgifterna för sjukpenning – ett antal reformer av det slaget är inte svåra att åstadkomma. Samtidigt skulle en borgerlig regering genom sin blotta existens stoppa processer i fel riktning, såsom fortsatta elskattehöjningar i namn av ”grön skatteväxling”.

FÖR DET TREDJE har fundamentala förändringar skett i de borgerliga partiernas inre liv. Moderaterna har släppt en hel del av den ideologiska tvärsäkerhet, som retade de andra eftersom den uppfattades som arrogant. Folkpartiet har på ett förtjänstfullt sätt återuppväckt sina frisinna-

rötter, innebärande att ”snällismen” får vika för en mer realistisk syn på skola, brott och invandring. Centern är inte längre ett enfrågeparti för atomer; utan hämtar

åter sin djupaste kraft ur egenföretagare i glesbygd. Kristdemokraterna rymmer numera många yrkesarbetande kvinnor, vilket modifierat partiets familjepolitik.

Alla dessa inre förändringar har väsentligt reducerat åsiktsspänningarna mellan de fyra partierna. Det är alltid mer trivsamt att kunna enas med andra därför att man har ungefär samma vilja, än för att man tvingats till det.

FÖR DET FJÄRDE har verkligheten själv fört bort de gamla sprängfrågorna, kärnkraften och EU-frågan, åtminstone för tillfället. Barsebäck är nedlagt (tyvärr), ny kärnkraft står inte på den omedelbara dagordningen och EMU-frågan är genom folkomröstningen avgjord för lång tid.

Innebär det att allt blir frid och fröjd med en ny regering? Nej, verkligheten har en tendens att tillhandahålla nya problem och det är ett politiskt bekymmer att det tar lång tid innan en framtidspolitik för innovatörer märks i form av fler goda jobb. Men därtill

finns två orosmoment i själva det politiska systemet.

Det ena är risken för att ett femte parti träder in på arenan, ungefär som ny demokrati 1991, och rör till det. ”Junilistan” skulle väl partiet i så fall heta i september 2006.

Det andra är risken för att något av partierna i fyrklövern tappar så mycket stöd till de övriga att partiledningen förlorar inre auktoritet. Detta är den historiskt beryktade borgerliga väljarflykten, som plötsligt kan slå undan fötterna även på en partiledning med de bästa intentioner. Inget parti är berett att utplåna sig självt för att främja den gemensamma saken.

Dock ska fyrklövern den här gången inte jämföras med någon stark enpartiregering utan med en svag och felriktad rödgrön trepartiallians.

Hans Bergström är docent i statsvetenskap och före detta chefredaktör för Dagens Nyheter. Han bor numera i Florida.

Saker har hänt som gör att förutsättningarna för denna borgerliga regering är drastiskt annorlunda än för de tidigare.

Hans Bergström, fd chefredaktör för DN